

ВНЕСОК ІОНИ ДЕРЕЧИНСЬКОГО В ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАЛЬНИХ СУМШЕЙ

Онищенко А.В., Пономаренко Т.С.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Сьогодні таємні речі з арсеналу НКВС стають доступними та відомими. Одним з них була справа Іони Давидовича Деречинського, уродженця міста Білостоку, учасника Першої світової війни.

У 1922 р. він закінчив Харківський технологічний інститут з відзнакою. Цікаво, що в особовій справі Іони Давидовича є відомості з Наркомату Закордонних справ. По закінченню інституту, зазначено, що Деречинський з травня 1922 р. повинен прибути на службу в Наркомат Закордонних справ України [1, с. 6]. Він працював у відділі виз та реєстрації. Закриття НКЗС в Україні вимусив Деречинського шукати заробіток для його сім'ї.

Ливарник Деречинський є автором декількох книг з теорії та практики ливарництва. Саме Деречинський, мабуть, першим в СРСР звернув увагу на перспективність використання дюралей, на їх корисну властивість зміцнюватися з течієм часу (природне старіння), на корозійну стійкість дюралей та сплавів на основі алюмінію [2, с. 44].

Деречинський розглядає цілу низку дуже серйозних питань ливарної справи. Це печі для плавки чавуну та лиття під тиском; лиття легких металів і їхніх сплавів; дослідження формувальних матеріалів. А ще переклад з німецької мови книги професора В. Клауса, в яку автор додав чимало власного матеріалу.

Деречинський досконало володів англійською, французькою та німецькою мовами, мав досвід роботи інженера. Деякий час він працював в ливарному відділі Українського інституту металів. Іона Давидович виконав вперше в Україні серйозні дослідження з наявності, дослідження та властивостей формувальних матеріалів – пісків та глини. Базуючись на докладах на закордонних форумах ливарників, на рішення Американської асоціації ливарників, він запропонував новітні методи дослідження формувальних матеріалів, які стали класичними. Цікаво, що з 74 джерел книги немає жодного не на іноземній мові [3, с. 17]. Подальшим розвитком цієї роботи стало дослідження формувальних матеріалів на українських заводах. Було виявлено вузькі місця, запропоновано заходи по ліквідації проблем, видано рекомендації з підвищення якості лиття, які було запроваджено на виробництво.

14 грудня 1937-го року у квартиру Іони Давидовича заявили чекісти. Після обшуку його було заарештовано разом з дружиною. 8 січня 1938 р. він був засуджений до вищої міри покарання і 20 лютого життя Іони Деречинського обірвалося. Реабілітовано Деречинського було лише у серпні 1957 р.

Література:

1. Державний архів Харківської області. Ф. Р-1682. Оп. 3. Спр. 432.
2. Деречинский И. Д. Лёгкие металлы и сплавы. Харьков, 1926. – 90 с.
3. Центральний Державний науково-технічний архів України (ЦДНТАУ) Ф. Р-13. Оп. 1. Комплекс 3-5. Спр. 5.